

Adamov gegn Sviss

Dómur frá 21. júní 2011

Mál nr. 3052/06

5. gr. Réttur til frelsis og mannhelgi

Varðhald. Krafa um framsal. Friðhelgi vitna.

1. Málsatvik

Kærandi, Yevgeni Adamov, er rússneskur ríkisborgari fæddur árið 1939 og búsettur í Moskvu. Árið 2004 hófu bandarísk yfirvöld rannsókn á meintum fjádrætti hans úr bandarískum sjóðum en brotin átti hann að hafa framið þegar hann var kjarnorkumálaráðherra Rússlands. Þann 11. febrúar 2005 fékk kærandi útgefna vegabréfsáritun til að ferðast til Sviss þar sem hann hugðist heimsækja dóttur sína. Þann 22. febrúar sama ár hófu svissnesk yfirvöld rannsókn á peningapvætti sem dóttir kæranda grunuð um. Þar sem meint brot vörðudu fé sem ætlað var að dóttirin hefði fengið frá föður sínum var hann kallaður til skýrslutöku. Við rannsókn málsins höfðu svissnesk yfirvöld samband við bandaríska yfirvöld sína og óskuðu. Þegar bandarísk yfirvöld komust að því að kærandi væri í Sviss fóru þau fram á að hann yrði handtekin á grundvelli framsalssamnings ríkjanna tveggja. Þann 2. maí 2005 kom kærandi fyrir dómara til að bera vitni í refsímalinu gegn dóttur hans. Að því loknu var hann handtekinn vegna fyrirhugaðs framsals hans til Bandaríkjanna. Kærandi kærði handtökuna til dómstóls Sviss 17. maí 2005 og sama dag fóru rússnesk yfirvöld fram á að hann yrði framseldur til Rússlands. Dómstóllinn féllst á að handtökuskipunin og fyrirhugað framsal hans væri ólöglegt þar sem hann hefði komið til Sviss til þess að bera vitni í máli og þar með væri svissneskum yfirvöldum óheimilt að handtaka hann og framselja. Dómsmálaráðuneyti landsins kærði þessa niðurstöðu til áfrýjunardómstóls og hélt því fram að þar sem kærandi hefði komið til landsins í einkaerindum en ekki til að bera vitni í dómsmáli ættu ákvæði um friðhelgi vitna ekki við.

Kæranda var haldið í varðhaldi til 30. desember 2005 en þá úrskurðaði dómstóllinn að framsalskrafa Rússlands hefði forgang og því bæri að framselja hann aftur til heimalands síns. Þann 6. desember 2007 var skaðabótakröfu kæranda vegna ólögmetrar frelsisskerðingar vísað frá svissneskum dómstólum.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að þar sem hann hafði komið til Sviss til þess að bera vitni hefði hann átt að njóta friðhelgi. Honum hefði hins vegar verið gert að sæta ólögmetu varðhaldi og með því hefði Sviss brotið gegn 1. mgr. 5. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Dómstóllinn féllst á að þrátt fyrir að varðhald kæranda hefði verið vegna fyrirhugaðs framsals hans til Bandaríkjanna félli það engu að síður undir 1. mgr. 5. gr. sáttmálans. Sú staðreynd að kærandi hefði að lokum verið framseldur til Rússlands en ekki Bandaríkjanna skipti engu máli að þessu leyti.

Dómstóllinn taldi kæranda ekki geta borið fyrir sig friðhelgi. Kærandi hafði í vitnaskýrslu sinni fyrir dómi borið því við að hann hefði ekki ferðast til Sviss í þeim tilgangi að gefa skýrslu í máli dóttur sinnar. Þar kom jafnframt fram að hann hefði sjálfur ákveðið að koma til landsins til að heimsækja dóttur sína. Auk þess höfðu svissnesk yfirvöld ekki formlega boðað kæranda til að bera vitni fyrr en eftir að hann kom til landsins og var beiðnin afhent honum á heimili dóttur hans. Dómstóllinn féllst því á þær röksemdir svissneskra yfirvalda að kærandi hlyti að hafa gert sér grein fyrir áhættunni af því ferðast til Sviss eftir að ákærur höfðu verið gefnar út á hendur honum í Bandaríkjunum.

Dómstóllinn taldi hvorki hafa verið sýnt fram á að svissnesk yfirvöld hefðu hagað máli kæranda með annarlegum hætti né að brotið hefði verið gegn rétti hans eða friðhelgi. Aðgerðir yfirvalda hefðu þjónað þeim lögmæta tilgangi að uppfylla skyldur landsins samkvæmt tvíhliða samningum við önnur ríki. Dómstóllinn taldi því ekki að brotið hefði verið gegn 1. mgr. 5. gr. sáttmálans. Þeir dómarar skiluðu séráliti með annarri niðurstöðu.